

человека. Моральные стимулы - это стимулы, действие которых базируются на нужде человека в общественном признании

Ключевые слова: стимулирование, эффективность, мораль, персонал, стимул.

Proposed use of traditional ways to promote efficient operation of plant personnel. The procedure for the formation of a technician to perform a comprehensive system of moral incentives for staff, as part of the effective operation of the enterprise, which are formed on the basis of specific human spiritual values. Moral incentives - it's incentives, which are based on the needs of people in the public recognition

Keywords: promotion, efficiency, morale, staff incentive.

УДК 658.589

К.М. ГОЛОВІНА, студентка НТУ «ХПІ»,
В.О. ЧЕРЕПАНОВА, доц., НТУ «ХПІ»

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Визначено класифікацію інновацій та досліджено особливості динаміки інноваційної діяльності підприємств України за останні роки.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток України

Вступ. На сьогоднішній день більшість українських підприємств знаходяться у стані великого спаду виробництва або на межі банкрутства. Інноваційна діяльність підприємств розглядається як варіант покращення економічного стану чи виходу із скрутного становища в цілому.

Інноваційна діяльність є невід'ємною частиною ефективного економічного розвитку, за рахунок якої не тільки покращується якість та ефективність виробничого процесу, а й отримують розвиток нові напрями та форми бізнесу.

Аналіз основних досягнень і літератури. Теоретичні та практичні аспекти інновацій і інноваційної діяльності активно досліджується в працях таких авторів, як П. Л. Зеленов, Н. Н. Грачов, Н.Н. Кулікова, В. П. Солов'єв, Л.Г. Шаршукова, І.Т. Балабанов, М.В. Волинкіна, А.М. Стельмашук, А.І. Сухоруков, П.С. Харів, М.М. Коллонтай, В.І. Кудашов, Ю.П. Морозов, П.Г. Нікітенко, Е.А. Уткін, Р.А. Футхутдинов та інших. Але проблеми у сфері інноваційної діяльності постійно виникають та потребують подальшого вирішення.

Мета дослідження. Метою статті є аналіз динаміки інноваційної діяльності підприємств України та виявлення основних тенденцій і напрямків інноваційного розвитку.

Матеріали досліджень.

Під інновацією розуміють введення у вживання будь-якого нового або значно вдосконаленого продукту (товару, послуги) або процесу, нового методу маркетингу чи нового організаційного методу в діяльності підприємства (організації), організації робочих місць або зовнішніх зв'язків [1].

В економічній літературі інновації за впливом на виробничий процес класифікуються як технологічні та нетехнологічні.

Технологічні інновації – це діяльність підприємства (організації), пов'язана із розробкою та впровадженням як технологічно нових, так і значно технологічно удосконалених продуктів (продуктові інновації) і процесів (процесові інновації).

Продуктовою інновацією є впровадження товару або послуги, що є новими або значно поліпшеними за його властивостями або способами використання. Сюди входять удосконалення в технічних характеристиках, компонентах і матеріалах, у вбудованому програмному забезпеченні, у рівні сумісності з користувачем або в інших функціональних характеристиках.

Процесові інновації є впровадженням нового або значно поліпшеного способу виробництва або доставки продукту. Сюди входять значні зміни в технології, виробничому устаткуванні й/або програмному забезпеченні.

До не технологічних відносяться маркетингові та організаційні інновації.

Маркетингова інновація є впровадженням нового методу продажу, уключаючи значні зміни в дизайні або упаковці продукту, його складуванні, просуванні на ринок або в призначенні продажної ціни, що націлені на краще задоволення потреб споживача, відкриття нових ринків або завоювання нових позицій для продукції підприємства на ринку з метою збільшення обсягу продажу.

Організаційна інновація є впровадженням нового організаційного методу в діяльності підприємства (організації), в організації робочих місць або зовнішніх зв'язків [3].

Інноваційна діяльність підприємства передбачає безперервний рух, що базується на впровадженні і реалізації інновацій, які зумовлюють поліпшення кількісних та якісних характеристик діяльності підприємства, забезпечують зміцнення його ринкових позицій та створюють умови для його прогресивного розвитку [1,3].

Результати досліджень. Проведення інноваційної діяльності підприємствами в умовах глобальної фінансової кризи – процес, що потребує значних капіталовкладень, але в Україні він відбувається активно. Так, у 2012 р. інноваційною діяльністю в промисловості займалися 1679 підприємств, або 16,2% загальної кількості промислових, тоді як у 2011р. – 1462 підприємства, або 13,8%. Вищою за середню в Україні частка інноваційних підприємств була серед підприємств із виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення (34,9% підприємств виду діяльності), машинобудування (24,5%), а також хімічної та нафтохімічної промисловості (24,0%) [2].

Одним із основних напрямів інноваційної діяльності підприємств України є придбання машин, обладнання та програмного забезпечення для виробництва нових або значно поліпшених продуктів і послуг. Протягом 2012 року впровадили у виробництво нові види продукції та інноваційні процеси 1327 підприємств, що на 9% більше, ніж у 2011р. При цьому 731 підприємство впровадило 3238 найменувань інноваційної продукції, що на 34,5% більше, ніж у 2011р. З них нові види машин, устаткування, прилади, апарати тощо – 897 найменувань. Новими виключно для ринку були 900 найменувань, або 27,8% загальної їхньої кількості (357, або 39,8%) [2].

В умовах науково-технічного прогресу економічний розвиток підприємств неможливо здійснювати без впровадження новітніх технологій. Так, в Україні інноваційні процеси у 2012 року здійснювали 677 підприємств, з яких 605 – впровадили 2510 нових або вдосконалених методів обробки та виробництва продукції, у т.ч. маловідходних і ресурсозберігаючих – 517 процесів.

Нетехнологічні інновації поліпшують діяльність суб'єктів господарювання, тому також мають проводитися на підприємствах України. У 2012 році 83 підприємства впроваджували нові або вдосконалені методи логістики, доставки або розповсюдження продукції; 140 – нову або вдосконалену діяльність із підтримки системи матеріального обслуговування та операції щодо закупівель, обліку або розрахунків. Окрім цього нові організаційні методи у своїй діяльності, організації робочих місць або зовнішніх зв'язків запровадили 394 підприємства, що на 66 підприємств менше, ніж у 2011 році. Запровадили нові маркетингові концепції у свою діяльність 387 підприємств, що на 69 підприємств нижче ніж у 2011 році [2]. Ці дані свідчать, що в Україні розвитку нетехнологічних інновацій приділяється незначна увага, основний акцент вітчизняні підприємства роблять на технологічні інновації.

Одним із факторів, що характеризує економічний розвиток країни є питання організації та проведення розробки інновацій власними суб'єктами

господарювання чи придбання їх в інших країнах світу. Так, у 2012 році з метою здійснення нововведень 195 підприємств придбали 872 технології, 200 з яких – за межами України. Тобто в Україні активно ведуться наукові розробки. Але із загальної кількості технологій 474 придбано разом з устаткуванням (що на 329 більше, ніж у попередньому році), 154 – як результат досліджень і розробок (що на 143 більше ніж у 2011 році), 124 – з цілеспрямованим прийомом на роботу кваліфікованих фахівців (що на 112 більше, ніж у 2012 році), 70 – за договорами на придбання прав на патенти, за ліцензіями на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей (що на 54 більше ніж у 2012 році), 37 – за угодами на придбання технологій та ноу-хау (що на 28 більше за попередній період).

Отже, в Україні активно ведеться за всіма напрямками інноваційна діяльність як за результатами власних досліджень, так і шляхом придбання інновацій. Так, порівняно з 2011 роком кількість підприємств, що витрачали кошти на інноваційну діяльність, зросла більш ніж на 20% [2].

Розглянемо які втрати понесли вітчизняні підприємства на здійснення інноваційної діяльності. Обсяг інноваційних витрат у 2012 році становив 14,3 млрд.грн., що на 78,8% більше за 2011 рік. При цьому на дослідження і розробки витрачено 1,1 млрд. грн., понад 70% яких на проведення НДР власними силами. На інші роботи, пов'язані зі створенням і впровадженням інновацій, було витрачено 2,4 млрд.грн., на придбання нових технологій, необхідних для здійснення технологічних інновацій, – 0,3 млрд.грн.

За даними статистики України у 2012 році основним джерелом фінансування інноваційної діяльності були власні кошти підприємств, обсяг яких становив 7,6 млрд.грн., що на 58,4% більше ніж у 2010 році. Кредити у розмірі 5489,5 млн.грн. отримало 50 підприємств, що 8,8 рази більше за 2010 рік. Кошти іноземних інвесторів скоротилися майже у 43 рази, а кошти вітчизняних інвесторів збільшилися усього на 14,4 млн.грн. При цьому підтримку держави у 2012 році отримало 51 підприємство у сумі 161,4 млн.грн., що також більше на 74%, ніж у 2010 році [2].

Дослідження розвитку інноваційної діяльності українських підприємств показує, що вони активно працюють у напрямку реалізації інноваційної продукції, причому як на вітчизняному ринку, так і за його межами. У 2012 році 1043 підприємства реалізували інноваційну продукцію в обсязі 42,4 млрд.грн. або 3,8% загального обсягу промислової продукції. Частка реалізованої інноваційної продукції, що була новою для ринку України, становила 41,1% загального обсягу реалізованої інноваційної продукції, або 1,6% – промислової. Ці цифри також зросли у порівнянні з 2011 роком. На експорт інноваційну продукцію поставили 378 підприємств в обсязі 12,6

млрд.грн., але її вартість знизилася проти 2011 року на 1,1 млрд. грн.. При цьому 64,9% продукції було реалізовано в країні СНД.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки. В останні роки помітно посилюється вплив нових технічних (технологічних) систем на економічні явища. Інноваційна діяльність в Україні набирає обертів і виявляє тенденцію до зростання. Про це свідчить зростаюча кількість підприємств, які все частіше використовують інноваційний підхід у своїй діяльності. Особливу увагу приділяють таким напрямкам розвитку як машини, обладнання та програмне забезпечення.

Список літератури: 1. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління. Монографія / Гриньов А.В. - Харків: ІНЖЕК, 2003. - 304с. 2. Статистичний збірник, / І.В. Калачова - КИЇВ ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України» 2012 – 305с. 3. Інноваційний розвиток промисловості України. Навч. Посіб. / Волков О., Денисенко М. Гречан Л. та ін.. - К.: КИТ, 2006. -648 с.

Надійшла до редколегії 04.12.2013

УДК 658.589

Інноваційна діяльність підприємств України: класифікація та тенденції розвитку /К.М.Головіна, В.О. Черепанова// Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 67'(1040) – С. 24-28
Бібліогр.: 5 назв.

Определена классификация инноваций и проведен анализ инновационной деятельности украинских предприятий за последние годы.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, инновационное развитие Украины

This article deals with the economic substance and essence of the concept of innovation and innovation activities, peculiarities of the dynamics of innovation activities of enterprises in Ukraine in recent years.

Keywords: innovation, innovation, innovation development of Ukraine